

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 52.

Indult Bétsből, Kedden, Június 30-dikán, 1829.

B é t s.

Itt a' közelébb mult Jun. 26-dikán két Ts. K. Kormányzéki Hirdetés adott ki, mellyeknek értelme ez:

I. Ó Ts. K. Felsege méltoztatott a' Tudományokra ügyelő Fő Udvari Kommissziónak azon végzését kegyelmesen helyben hagyni; hogy ezentúl ide értvén a' most folyó esztendőt is, egész Alsó Ausztriának minden Tanító Intézeteiben, Oskoláiban, Augustus és September hónapjai fordítottassanak tanítástól megszünő hónapokra vagyis vakázióra; úgy mindazáltal, hogy a' megszünés ideje semmi esetre két hónapnál tovább léne terjesztessék és az Oskolai esztendő ezentúl mindenütt Octóber első napján kezdődjék.

II. A' Tudományokra ügyelő Fő Udvari Kommissziónak Ó Ts. K. Felsege által megerősített végzése szerint, azok, a' kik valamely Tudomány Karban Doktori rangot akarnak nyerni, azon Univerzitásnál, a' mellyben tanultak szorosán megvizsgáltassanak, minekutánna tanulásokról szóló minden bizonyság leveleiket a' Decanusnál letették. Ha pedig a' Candidatus a' szoros megvizsgáltatásban a' Doktori rangra méltónak nem találhatik; vissza adatnak ugyan nékie a' tanulásról szóló bizonyság levelei; a' Theologiából, Törvénytudományból és Philosophiából, mellyeknek más tekintetben hasznát veheti; de ugyan akkor,

minden más Univerzításoknak tudokra fog adatni; hogy a' Candidatus a' Doctori rang elnyerésétől örökre ki vagyon zárva, és arra nézve egy Univerzitásnál se bocsátassék többé próba tételre.

T ö r ö k O r s z á g.

Konstántzinápoly. Jun. 10-dikén. A' Pruszszus Kir. Követ Royer Úr Jun. 7-dikén ide érkezvén, személyéhez illő megkülömböztetéssel fogadtatott. — A' Nagy Britanniai és Frantzia Követek Gordon Úr és Gróf Guilleminot naponként vártnak, kiknek elfogadásokra Kommisszáriusok küldettek a' Dardanellák bejárásához.

A' török hajóssereg első vissza térése óta most már harmadszor evezett ki a' Fekete tengerre, Jun. 7-dikén, és azóta semmit sem lehet róla hallani. Midőn másod ízben kivezét Máj. 26-kán,*) igen kemény tsatája vala egy Orosz briggel (a' Merkurral), a' melly ugyantsak emberül oltalmazta magát a' török Admirális és Vice Admirális hajók ellen, és tsak akkor húzta magát vissza, midőn már nagyon megrongáltatott. — Első kivezésekor egy orosz fregátot fogott el a' Kapitán Basa (Rafáel), melly

*) E' szerint hibásan volt az Odessai Újságban ezen tsata Dátuma Máj. 22-dikére téve.

azolta török hajós legényekkel és katonákkal megrakva az ellenség ellen fordítatik.

Azsiából mind eddig nintsenek bizonyos tudósításaink a' had mezejéről. Nemelly utazók állítása szerint, a' kik t. i. a' Persiai határszélekről jöttek, Paskevits Generális vissza húzta magát Gumrihoz, minekutánna az elfoglalt Topre Kale, Kars, Diadin és Bajasid várait őrizettel megrakva. — Újabb tudósítások szerint ő Tiflis-ben van.

Egy második ízbeli ütközetről beszélnek itt, melly Jun. 1-ső napján történt a' Nagy Vezér serege és Roth Grls között Paravadi-nál és Kosludsi-nál: de ennek kimeneteléről a' Porta mélyen hallgat; valamint arról sem adatott ki semmit, a' mi Máj. 17-dikén Paravadi és Devnónál történt.

Minekutánna a' fővárosba mindenfelől elég eleséget és gabonát szállítottak, az itt uralkodott drágaság és szükség egészen megszűnt; s minthogy a' vetések mindenfelé bő aratással bíztatnak, reményljük, hogy az élet ára még lejjebb fog szállani.

Hadi Tudósítások.

A' Pruszsiai Státus Újság Jun. 25-dikán kiadta toldalékban, szóról szóra lefordítva, Gróf Diebits Vezér Genak az Orosz Tsászárhoz küldött levelét, mellyben ő a' Nagy Vezérral Jun. 11-dikén tartott ütközetet környüllásosan leírja. Mi ebből tsak azokat említjük, mellyek a' már erről közlött két rendbeli előadást (l. M. Kurír 51 szám) megvilágosítják vagy a' mellyek ott elő nem fordultak.

A' levél értelme, melly Jun. 12-dikén költ, rövideden ez: „Sietek mély alázatossággal Felsőgedet megörvendeztetni, egy tökéletes győzelemnek je-

lentésével, mellyet a' Felsőged dítő hadi seregei Jun. 11-dikén, nem messze Kulevtsa falutól Sumla szomszédságban vettek a' Nagy Vezéren.“

Olly szándékkal indultam ki a' Szilisztriai táborból Gróf Pahlen Sereg osztályával, hogy magamat Roth Generálissal egyesítem, és Paravadi városát, mellyet 10 nap óta a' Nagy Vezér tábor körükerített, a' megszállás alól felszabadítsam. Hogy pedig ezen kettős tzeomat elérhessem, és e' mellett, ha lehet, a' Nagy Vezért ütközet elfogadására is készszerítsem, arra határoztam magamat, hogy minden kitelhető gyorsasággal az ő öszveköttetésének útját Sumlával elfoglalom. Ezen feltétellel indultam el Szilisztriától, minekutánna a' vár ostromlásának további folytatását Krassovszky Gen. Lieutenántra bízlam.“

„Meggyőzővén a' tsaknem járhatatlan utak által okoztatott nehézségeket Jun. 10-kén egyesítettem magamat Roth Grls-sal, s egy éjtszaka mindazokat a' szoros utakat s általjárásokat elfoglaltam, a' mellyeken lehetett az ellenség számára Sumlából eleséget és hadi szereket szállítani.“

„Sebes marsainkat olly nagy vigyázással tettük, hogy a' mindenfelé zsákmányolni kiküldetett szaguldozóink miatt, arról az ellenség teljességgel semmit meg nem tudhatott. A' legelső tudósítást e' felől tsak akkor vette az álmétkodó Nagy Vezér, midőn már seregeink a' Madaran keresztül vivő utat is elfoglalták. De még ekkor sem gondolta, hogy az ő táborát veszedelem fenyegetné, hanem úgy vélekedett, hogy talám Roth Grls küldött ki sereg osztályából mintegy 10 ezer embert, mellynek tsak az a' tzeolja lehet, hogy a' török tábor háta megett, annak öszve köttetését Sumlával fenyegeesse. Mind e' mellett is, arra határozta magát a' Nagy Vezér, hogy Paravadi ostrom-

lását félbe szakasztván, egész táborát a Kulevtsai szoros utak felé megindítja, 's ezen kevés számúnak vélt szereget semmivé teszi.“

Jun. 9- és 10-dikén előre járó seregeink mintegy 100 foglyokat hoztak minden felől. Ezek mind egy nyomon azt beszéltek, hogy a Nagy Vezér tábora 40 ezernél számosabb néppel Paravadinál áll, és a mi itt létünket távolról sem gyanítja. Ez a kedvező környülállás megengedte nekem, hogy Jun. 11-dikén hajnalban mind azokat az utakat szoroson megvizsgáltattam, a mellyeken lehetséges lenne a Nagy Vezérnek magát Sumla felé visszahúzni. Midőn pedig némely későbbben kezünkre került foglyoktól azt is megértettem, mellyik úton szándékoznék a Nagy Vezér táborát vissza húzni; 9 óra tájban (Jun. 11-d) 10 batáliont küldöttem 4 svadron lovassággal és 12 ágyúval azon útnak elfoglalására, melly Markovtsából Kopareván megy keresztül Marasba. — Az ellenség elleinte úgy tette mintha a népe csak 3000 emberből állana; de midőn a mieink hozzá közelítettek, hirtelen egész erejét kifejtette, melly karrékba állított rendes gyalogságból, jól elrendelt lovasságból állott és számos ágyúkkal volt felkészülve. A foglyok vallomása szerint ott 22 regiment tanult gyalogság egynehány regiment lovasság és 15 ezer Anatoliai gyalog és lovas nép volt együtt.“

„Felhevülve hátor hadaink abbéli kívánságoktól, hogy az ellenséggel megmérkőzzenek, oly öldöklő véres verekedés támadta, hogy mindjárt az ütközet elején pótló segítséget kellett a tűzbe küldenem. Ambár pedig a mi népünknek vitézi magaviselete csak hamar látatott az ellenség erejét selyül múlni, mégis mind a két rész sokáig állhatatosan hartzolt, míg végre az ellenség kényszerítettett olyan helyre vonni magát

viszsa, a hol az erdő által oltalmaztatott, terítve hagyván holtjaival a tsata helyet.“

„Négy óráig tartott ez az öldöklő verekedés, a midőn a fáradt seregek tüzelni mind a két részről megszűntek. En ezen pihenő időt olyan rendelések tételére fordítottam, mellyeket szükségesnek láttam a Nagy Vezér tökéletes megverettetésére. A kifáradt népet nyugodott sereggel váltottam fel; segítséget küldöttem, a hol arra szükség volt.“

„Mind ezen új rendelések valamint az a nagy veszteség is, mellyet az ellenség szenvedett, a Nagy Vezérnek minden bátorságát eltsüggesztette. Hadi tanácsot tartott, (a mi egy elfogatott Bim-Basitól tudtam meg), mellyben az határozatott meg, hogy táborát Kamorován keresztül Marasba húzza vissza. De még vége sem vala a tanácskozásnak, midőn a mi hadaink előnyomulván a Törököket megtámadták. Agyúzó brigádainknak mindjárt a két első lövései több puskaporos szekereit meggyújtották az ellenségnek, mellyek felvetttven láthatóképpen megremítette az ellenség hadi sorait, 's hamar leendő hátrálását előre lehetett gondolni. Az alatt a mi hadaink sebes lépésekkel mentek az ellenség soraik: de a Nagy Vezér nem várta be, hogy megtámadják, hanem, minden fegyvereit egyszer kisüttetvén reánk, egész táborával szaladásban kereste a szabadulást; 40 ágyúját, minden tár-szekereit 's egész tábori szereit hátra hagyván. Itt 2000 embernél többen ölettek meg közülök és 1500-an elfogattak. — Ez délutáni 4 óraker történt.“

„Egy Bim-Basi, a ki több főbb tisztekkel együtt fogságunkba esett, ugyan azt állította, a mit ezen utol-ók is, hogy a Nagy Vezér tábora nem csak tökéletesen meg van verve, hanem azt úgy lehet nézni, mint egészen széllyel oszlott

tábort; minthogy maga is a' Nagy Vezér csak kevés számú lovassággal alig tudta a' veszedelemből kiszabadulni. — Reschid Basa (a' Nagy Vezér) jól ki is választotta szabadulására a' szoros utat, melly erdőkön keresztül egy jó német mértföldnyinél tovább tart, és a' mellyet úgy bévongáltatott maga után táboriszekereivel, hogy a' mi gyalogságunknak sok dolgot adott, míg azokat az útból félre hanyhatták 's ágyúinknak út nyithattak.

„En ezen alázatos jelentésem elküldése után tüstént indulok seregeimmal Maras felé, reménylven, hogy a' Nagy Vezért tábora maradványival ott valahol feltalálom. — Ezen véres verekezésben, fájdalom! mi sem keveset veszítettünk; mellyről későbben környülállásosan fogom Felsőgednek tenni jelentésemet, valamint a' magokat személyesen megkülömböztetett vitézek felől is. — Eppen most hoznak két elvett zászlót az ellenségtől, mellyeket Felsőgednek láháihoz borulva küldök.“

„Utól írás. Ezen szempillantásban veszem a' tudósítást, hogy azon erdőben, a' mellyen keresztül vette az ellenség futását, még 16 ágyúnak jutottak seregeink birtokába.

Az itt következő Orosz hadi tudósítást egy Kurír hozta Bétsbe a' Madarai táborból melly onnan Jun. 14-dikén indult.

„Az alatt, hogy az Orosz Seregek Szilisztria ostromlására a' szükséges készületeket megtették, némelly elfogott és a' fő hadi szállásra hozatott Törökök megvallották, hogy az ellenség Rasgradban (Hasargrad) számos felfegyverkezett népet gyűjt össze. Ezeknek széllyel üzésére a' Fővezér Grls Báró Kreutz Gen. Lieutenantot küldötte el; a' ki Szilisztriából 12 Svadron lovassággal, 8 batalion gyalogsággal és 12 ágyúval indú-

la meg Május 27-dikén (Rasgrad Sumlától nyugot felé fekszik 6 mértföldnyire, a' Rustsukba vivő úton). Oda érven a' nevezett Generális a' várost üresen találta, minthogy közelítése megtudóván a' Törökség elfutott. Annyiban mégis szerentsés vala a' Generális, hogy a' Nagy Vezérnek egy Kurírját elfogta, a' ki igen fontos foglalatú levéllel küldetett Rustsuk várákormányához Huszszain Basához. Midőn a' Grls Szilisztriához a' Turkutai úton térne vissza (melly város Rustsuk és Szilisztria között fekszik a' Dunajobb partján), elő találá Huszszain Basának egy seregét, melly 1000 ember lovasságból és kevés gyalogságból állott. Ezt könnyen visszautázta, minekutánna közülök 250 embert elejtett, 117-tet fogságra ejtett, és sok bagázsijokat elvette.“

„A' Nagy Vezérnek elfogott levélből kitetszett, hogy ő Paravadyt el fogja venni és azután Bazardtsikon keresztül megy, hogy Szilisztriát az ostrom alól felszabadítsa. Valósággal meg is indult Reschid Basa 40 ezer emberrel Máj. 28-dikén Sumlától Kozludsi felé, a' hol akkor Roth Grls 24 batalion gyalogsággal és 36 svadron lovassággal állott vala. Nem vélvén a' Nagy Vezér, hogy ott ilyen nagy erőre találjon, nem mérészlott Roth Grlst megtámadni, jól lehet nagyobb számú serege vala, mint az Oroszoknak; hanem Jun. 1-ső napján a' Nevtsa völgyének vette útját Paravadi felé; a' hova megérkezvén a' Kerivnai tetőkön ütötte fel táborát. — Itten ágyúzó sántzokat hányata és ezen jól megerősített várost egynehány napig erősen ágyúztatá; de a' minnek semmi foganatja nem lett. Az őrizetet, melly eleinte csak hat batalion gyalogságból állott, Kupriannoff Gen. Májor vezérlése alatt, Gen. Roth még két batalionnal szapította. Mind ezek értésére estvén Diebits Fő

vezérnek, azonnal elhatározta magát, hogy a' Nagy Vezért ütközetre fogja kényszeríteni. Illy szándékkal indula meg Szilisztria alól 24 batalionnal és 24 svadronnal; ott hagyván Krassovszky Grslt a' vár ostromlásának 27 batalionnal, 8 svadronnal és 3 Kozák regementtel. Ittkövetkezik mind azoknak előadása, a' miket már feljebb Gróf Diebits leveléből, mellyet az Orosz Tsászárhoz küldött világosan kiírtunk; 's arra nézve azokat újra itt leírni feleslegvalónak tartjuk. — Még tsak ezeket jegyezzük ki ezen újabb tudósításból, a' mi az eddig mondottakban elő nem fordult. — A' Törökök az elvesztett 40 ágyún 3 mozsár ágyún és minden tábori szereiken 's társzekereiken kívül 5000 embert hagytak halva a' tsata-mezőn. Az Orosz seregek is nagy volt a' vesztesége, melly holtakban 1500 emberre és 1000 megsebesítettekre tétetik. Az ellenség azzal akara illy veszedelmes helyheztetésében magán segíteni, hogy Sumlából 1500 lovasság tsapott ki; de a' melly ott kész seregbe talált, melly őket haladék nélkül megtámadta és nem tsak vissza üzte, hanem még Smla előtt két sántzaikat is elvette, mellyekből az azokban volt őrizetet vagy levágta vagy széllyel kergette. Itt ismét 5 ágyút 12 zászlott nyertek az Oroszok. Az ellenség vesztesége 600 emberre ment, az Oroszoké 100 emberre holtakba és megsebesítettekben.

O r o s z O r s z á g.

Tiflis, Máj. 20-kán. Persiai Hertzeg Chosreff-Mirza, Abbás-Mirzának kisebbik fija, (a' ki a' Persiai Udvarból, a' Teherani történetnek, mellynek az Orosz Követség áldozatja lett, elbeszélésére és mentésére küldetik) Máj. 19-kén ide érkezett. A' város kapujánál egy Osztály Orosz katonaság fogadta a'

Hertzeget, és Ő Exczájának Eriyani Gróf Paskevitsnek szállására késérte, a' hol a' már az előtt idejött Persiai Mirzák, Massud, és Salek, reá várakoztak. A' Hertzegnek kísérelője Nisam volt, a' ki az Atyja (Abbas-Mirza) General Stábjának Emirje (Feje). A' Fő Vezér annakutánna elvitte tulajdon kocsijába a' Persa Hertzeget, a' számára készített Szállásra, és minekutánna ott vele ebédelt, házához visszatért.

Lengyel Ország.

Varsó Jun. 18-kán. Ő Fge a' Tsászár a' f. H. 16-kán délutáni 4 órakereserentsésen ide érkezett. Másnap a' Vei-mari Nagy Hertzeg és Nagy Hertzegné is eljöttek. — Holnap az Orosz és Lengyel gyalog Seregek a' Város mellett lévő tábor-helyre kimennek, a' hol holnapután a' Lengyel Királyság vissza állításának évi innepére nagy Paradé fog tartatni.

A' Tsászár, megkoronáztatása napján (Máj. 24-kén) 43 halálra ítéltettek megkegyelmezett, és azonkívül egy közönséges Kegyelem-Végzésben minden raboknak az egész Országban (bizonyos kivételekkel) a' büntetést elengedte.

Szardíniai Királyság.

A' Carignani Hertzeg, béutazván Szárdiniát, Máj. 24-kén Cagliari-ba megtért, és minekutánna ott egy héti mulatott, Junius elején hajóra ült, hogy a' szárazra vissza jöne. Jun. 7-kén a' Hertzeg Genuánál kiszállott és onnan késedelmezés nélkül Turin felé elindult. — A' Hertzeg, Szardíniai útjában, a' Király parantsolatjához képest, mindenütt nagy pompával és tisztelet mutatóssal fogadtatott; és nyájas leereszke-

dése által Nevét a' népnél kedves emlékezetben hagyta.

Ejzszaki-Ámerikai egyesült Státusok.

Washingtonban Aprilis utólján a' Status Titoknok bévezette az egész Diplomatikai Kart az új Elölülőhöz. Ez előtt e' nem volt szokásban; mivel a' feljebb időkbeli Elölülők mind olyanok voltak, a' kik hivatalos egybeköttetések-nél fogva a' Követeket személy szerént esmerték; de Gen. Jakson, eddig hivatalban soha nem lévén, őket nem esmerhette. Ezen bévezetés alkalmatosságával midőn a' Status Titoknok a' Követ Urakat egyenként bé mutatná, az Elölülő mindeniknek kezét nyújtván valami szépet mondott, és midőn mindnyájan együtt volnának, hozzájok egy rövid beszédet tartott, mellyet a' következő szókkal rekesztett bé: „Megvagyok róla győződve, hogy Hazámnak javát a' mozdítja elő, ha az eddig való békesség minden Nemzetekkel ennekutánna is megmarad, tudniillik a' míg azt az Amériakai Nemzet betsülete és a' költsönös jussokon épült Kereskedési Szövetségek engedik. A' hol egyenétlenségek vagy most, vagy jövendőben forognak fel, óhajtom, hogy azok amaz egyenes nyíltsággal igazítasanak el, melly nekem természetem, és az Amériakai Nemzetnek Charactere“ Midőn beszédjét végezte az Elölülő, meghajtotta magát a' jelen lévőknek, és el távozott.

Nagy Britannia.

London, Jun. 17-kén. A' Parlamentben, melly rövid nap alatt cioszlik, alkalmasint semmi fontos tárgy többé elő nem fordul. A' Keleti dolgokat illető politikát senki elő nem hozta, és Mackintosh Úr a' ki a' Portugalliai

dolgokra nézve (a' mint tudva van) Motiót tett vala, még tsak melleleg való tzélozással sem érintette az Orosz-Török háborút. A' mi annak jele, hogy az Országlószeknek magaviselete helybe hagyattatik, és a' további Diplomatikai munkálkodás, egész bizodalommal reá bízzattatik.

A' Király Jun. 11-kén fényes Bált adott a' St. Jamesi Palotában. A' hivatalosok rendkívül gazdagon öltözve jelentek meg. A' tántz elkezdődésével, a' „Gallopade“ nagyon megtetszett. Ezen új, és itt eddig esmeretlen tántzban Hertzeg Eszterházy né, Gróf Clavilliam, Hertzeg Devonshire és némelly idegen Követ Urak oktatást adtak a' Társaságnak, és annyira kedves lett, hogy azt több ízben eljárnák. A' vatsora 1 óraker volt, 's a' Bálnak reggeli ötödfél óraker lett vége.

A' Dublini Újságlevelek szerént, a' 10 f. st. adójú Választóknak számbavétele és béírása elkezdődött. A' Tisztviselők, a' kikre a' béírás bízva vagyon, kemény szorossággal veszik a' dolgot, és a' Választóknak száma a' sok ezerekről egy két százra száll-le. A' nép, kivált a' Katholikus lakosság, nagyon zúg ellene. Közönségesen az a' vélekedés, hogy ha tovább is így mégyen a' Választóknak számbavétele, egész Megyék az Aristokratia kezébe esnek. A' Protestans Familiák között is számosan elestek a' Választójustól.

Frantzia Ország.

Toulon Jun. 6-ikán. Nemtsak a' Cyclope, Vulkán, Akheron, hanem az Aetna és Vezuv Bombahajók is sietséggel útra készittetnek. Ezek kivül még más két Bombahajók is parantsolatot vettek a' készülésre, hogy még Jul. 10-keíg ki is indulhassanak.

Nem tudjuk bizonyosan hová mennek. A' Conquerant és Provence Líneahajók, a' Proserpina Fregát, és más kisebb hajók fogják ezen Bombahajókat kísérni, és több mint 5,000 Bombi rakattatják fel ezen hajókra. A' készültek gyors serénységgel tételnek — és hihetően Algir ellen intéztetnek.

A' Gazette ezt írja Bastiából (Korszika) Máj. 30-káról: „Két Nápolyiak Russi és Galotti, (az egyik földművelő, a' másik Katona-tiszta) a' kik mint az 1828 iki, Salerno körül esett politikai békételenségeknek részesei, törvényesen üldöztetni kezdték hazájokban, onnan kifutván Korszikában kerestek menedék helyet. A' Nápolyi Ország-lószék ezt meg értvén, Máj. 25-kán egy Brigget ide küldött és a' szökevényeknek kiadattatását kívánta; 's a' Megye Fő Tiszteje őket kiadta. Híjjában kérték a' Fő Tisztet, hogy a' ki adással késék és várjon elébb parantsolatot Párisból; a' két szökevény Máj. 29-kén éjjel a' hajóra vitetett.“

(A' Courrier Francais abban a' várákozásban van, hogy a' Ministerium vissza fogja kívánni a' Nápolyi Ország-lószéktől ezeket a' Frantzia Ország-hoz való biztokban odafutott szökevényeket, mint a' kiknek vétsége különbben is nem tselekedetben, hanem pusztá Politikai vélekedésben áll).

A' Követek Házának Jun. 11-diki Ülésében, a' közönséges tanításra ügyelő Minister Budgetja következett elő. Itt de l'Epine Úr volt az első beszéllő. „A' legjobb dolognak is — így kezdé szavait — megvan a' maga baja és hibás oldala; ez alól a' tanítás sintis kivéve. A' legnagyobb hasznok és legnemesebb gyönyörűségek mellett gyakran keserű és ártalmas gyümölsöket terem, úgy hogy igazán el lehet mondani, a' mit egy

régi Philosophus a' nyelvről mondott, hogy az legjobb és legrosszszabli. Nints jobb az Oktatásnál, a' mennyiben az, a' szívet és az értelmet formálja; de nints utálatosabb nála, a' mennyiben az, a' háhorúságot gerjesztő ostoba tudománnyal tölti el az elmét, és a' régi böltsességnek megütálására vezet. Nints jobb nála, ha vallásos az az: ha olyan, mint illik emberhez, a' kiből erkölcsi valóságot akarunk formálni; de nints nála kárhuzatosabb, ha tsupán tsak mechanice megyen, az az: ha olyan a' módja, mint a' millyennel az oktalan állatok tanítottak.“ Ezen előbeszéd után elkezdte l'Epine Úr mutogatni, melly nagy légyen az Országban a' megromlás, melly veszedelmes legyen a' tanítást a' Papság kezéből ki venni, és melly szükségtelen a' tanítás és az Oskolák kedvéért külön Ministeriumot tartani. — Hasonló értelemben volt Conny Úr, a' ki nagyon fél a' jövődőtől és a' Vallásnak felforgatattatásától, ha az Oskolák ismét a' Papoknak vezérlése alá nem bocsátatnak. — Vatismenil Úr (a' Minister), és sokan a' bal oldalról feleltek e' két beszéllőnek, még pedig némellyek — Constant Benjamin Úr — igen vastagon és tsípösen. — „Imé egy két fanatikus ember, monda Constant Úr a' többek között, olyan lármát üt, hogy a' Nemzet szinte késértethe esik — el hinni, hogy az Országban ő kívülötte, még egy másik láthatatlan nép is lakozik, melly néki veszedelmét munkálódja. De — legyen nyugodtan a' Nemzet; az a' láрма, nem egyéb, mint a' setétség síjainak, utolsó hartza, kiket a' Világosságnak és az igazságnak örök kútfeje a' mélység fenekére le fog taszítani.“ — A' Minister Budgetja, minden levonás nélkül, meghagyattatott.

Jun. 12-kén a' Belső Minister költségei (105,106,000 Frank öszveséggel)

vétettek fel, de csak az első két pont végzetetett el, a többinek meghányása vétele Jun. 15-kére halasztatott.

Jun. 15-kán (mint minden Szombaton) a bényújtott Esedezőlevelek foglalatokdatták a Házat. Kettő volt ezek között nevezetesebb. Az egyik egy Frank nevű Párisi Prokátoré, a ki törvényt kér hoztatni az eránt, hogy a Ministerek az Országgyűléstől hozzájok útásított Esedezőlevelekre egy holnap alatt válaszoljanak. Ezen kérésnek sokan ellene, sokan mellette beszéltek. Constant Ur igen kellemetlen dolognak véli a Válaszadás idejének kényszerítő kiszabását, de azomban ohajtja, hogy a Ministerek a hozzájok küldött Esedezőleveleknek serényebben utánna lássanak. A Belső Minister felel, hogy ötöt az a szemrehányás nem érdekli, mert ő minden hozzá útásított Esedezőlevelekről, egy Mutatóablátskának segedelmével, egy pillantat alatt választ és feleletet adhat. Az Esedezőlevél félretétett. — A másik egy Poison nevű Párisi Uré volt, a ki azt kérte, hogy a Spanyol Országgi Effectek (Status-Kötelezőlevelek, Költsön levelek) a Párisi Börzén ne járjanak. — Mellynek világosabb értésére Sappey Ur, a ki a Rérőlevelet felolvasta ezt mondta: „VII Ferdinánd, midőn a Királyi székbe visszaállott, kinyilatkoztatta, hogy a Cortesek által felvett Költsönt nem esmeri el; ámbár az a Költsön a legjobb végekre, p. o. adós-

ságfizetésre, Ország-útak és Tsatornák állítására 's a t. fordítatott. Ennek a lett a következőse, hogy 1825-ban VII Ferdinánd midőn pénzt keresne költsön, sem Párisban, sem Londonban nem kapott. Végre egy Párisban lakó Svajtzer-Ház, Gebhard nevű, magára vállalta a Költsönözést. De az új Költsönleveleket a Londoni Börzeről vissza küldték: Párisban egy Kir. Rendelés által elfogadtatott, és ez által bizodalmat nyert. Illyen papírospénz 89 milliomig adattatott ki. De Spanyol Ország már 1826-ban bizonyosan pankrotált volna, ha a Spanyol Finantziának Bízosa Burgos, az említett Papírospénz (úgy nevezett Gebhard-levél) hitelének és betségének fenntartására ki nem hirdettette volna, hogy ama Költsönlevelek örök Rente vé fognak változtatni. Illyen örök Rente ekkoráig szinte 7 milliomig bótásattatott ki (melly summa — minthogy a Költsön 50 proCentre volt véve — egy, közel 70 milliomnyi Tökét ábrázol); de ezen Operationnak semmi Garantziája nintsen, és senki nem tudja, mennyi illyen Rente fog ezentúl kiadattatni. — Ezen Esedezőlevél kemény kikelésekre adott alkalmatosságot a Spanyol Finantzia ellen. Laborde Ur azt mondá, hogy az egész Európában csak a Frantziák azok a boldok, a kik a Spanyol-Országgi Papírospénzt elveszik. Az Esedezőlevél a Finantz Ministerhez útásított.

A jövő Posta napon küldjük az Olvasó Könyvtár 10-dik árkusát, a hozzá tartozandó borítékkal együtt, hogy így az első félesztendőre küldött Toldalékok külön is be lehessen kötetni. — A Szőlőfajokról írott Munkátskához, melly még folytattatik, köre metszett külön borítékot fogunk küldeni.

(Vége az Első Félesztendőnek.)

Szerkeztető és Kiadó M á r t o n J ó s e f, Professor. (Untere Bäcker-Strasse Nro 742.)

Nyomtató Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro. 752.)